

Szerkesztési iroda
Sepsi-Szentgyörgyön
a ref. kollegium épületé-
ben, hová
a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.

Kiadó hivatal:
POLLÁK MÓR
könyvnyomdája és könyv-
kereskedése,
hová a hirdetések és
előfizetési pénzek
bérmentesen intézendők.

NEMERE.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap.

A „Háromszéki házipar-egylet” és a „sepsi-szentgyörgyi önkéntes tűzoltó-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap heten
kint kétszer:
ostörtökön és vasár -p-:
ELŐFIZETÉSI FELTÉTEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 ft 50 kr.
Hirdetmények díja:
3 hasábos petit-sorért, vagy
annak helyéért 6 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyiltér sora 15 kr.

Az iparosság kérdéséhez.

Sepsi-Sztygyörgy, június 14.
III.

Azon örvendetes mozgalom, mely az iparfejlesztés és az iparos tanoncok oktatása tárgyában éppen a legfelső körökben megindult, kell, hogy mindenkinél lelkeben a legszebb reményt ebesse fel iparunk jövőjére nézve. Hanem aztán kár lenne, ha itt is mint sok más dolognál csak a dictionálnál, vagy a hírlapi vélemény nyilvánításoknál maradnánk. Még szomorubb dolog lenne, ha az ipari szakiskolák felállításánál a kormány elhamarkodná a dolgot. mint tette több rendű és rangú iskolák felállításánál s a végén be kellene látni, hogy a kiadott tőke korántsem hozza be azt a kamatot, melyre előre számítottak. Iskolák felállításánál a kormánynak uzsorásnak kell lenni, mennél nagyobb kamatot kell követelnie, mert célját csak ekkor érheti el.

A közelebről összehívott enquete tanácskozásaira nézve csak nem minden lap megtette észrevételeit. Látszik, hogy sem egyik, sem a másik nem ismeri az iparos életet, vagy ha igen is, azt a fővárosi iparosok után ítéli meg. Elhiszem, hogy az enquete tagjai között voltak iparosok is, de mindenestere olyanok, a kik egy vidéki mesterember viszonyait ép oly kevésbé ismerik, mint azon tanoncok, kik az iskolai életen kívül egyebet ismerni nem akarnak. Mikor az állami népiskolák tantervet megkésztették, akkor is azon gondolatban voltak a tanterv készítő urak, hogy minden kis, földműveléssel foglalkozó falu Budapest. hol a gyermekek négy éves koruktól elkezdve különböző mesterek felügyelete alatt szakadatlanul tanulással foglalkoznak: készítettek azután egy olyan tantervet, melyet a tanító a kisbalt terjedelemben vagy nem taníthat el, vagy ha el is, de csak felületesen, a szegény tanuló pedig egészen beleszédül. Ebből következik aztán az, hogy ha gymnasiumba kerül vagy egy közűlök, rendszeren unják a tanulást és nem ritkán a felekezeti iskolák növendékei mögött maradnak.

Ügyelni kell tehát a kormánynak az ipari szakiskolák felállításánál arra, hogy előbb oly tantervet képeztessen a kik képesek lesznek az elébök szabott feladatot megoldani, azután oly tantervet készíteni, mely felolelje a városi iparosok érdekeit is, és az minden ízben keresztül vihető legyen. Ha azok, a kik a nemzeti ügy keresztül viteln munkálkodnak elhamarkodják a dolgot, számot nem vetve sem az ország pénzügyi helyzetével sem az egyesek érdekeivel: oly bünt követnek el, a melyet megbocsátani sohá sem lehet.

Fölmerült az enqueten azon kérdésis, hogy a felállítandó ipari szakiskolák költségeit ki hordozná. A vélemények oda irányultak, hogy első sorban a községek és maguk az iparosok azután a kormány fedeznék a kiadásokat. Ha az iskolai ügy így vitetnék keresztül az soha eredményre legalább a mostani viszonyok között nem vezetne, és a kormánynak előbb utóbb az így fenntartott iskolákat be kellene zárni.

Részemről nem is találok célra vezetőnek sok iparos iskola felállítását, legalább oly alakban nem, mint azt az enqueten beterveztett program kíváná. És nem is csodálkozom egyelől azon, hogy az iparosok naponként két-három órára nem éreztek tanoncaikat iskolába másfelől nem értek egyet a „Nemzeti Hírlap” azon véleményével, hogy a tanoncok 12-15 éves koru kig iskolába járjanak több órán át, bármennyire szívesen fekszik is a nevelésügy.

Rég kimondott igazság az, hogy két urnak szolgálni nem lehet. Vajon mit gondolnak az intéző urak, hogy milyen iparos lesz abból suszter, lakatos vagy asztalos, a ki a mostani ipartörvény korszakában a helyett, hogy a műhelyben munka után látna, iskolába jár magyar nyelvtant, vagy német grammatikát tanulni. Vajon milyen mezei gazdá lenne az, a ki a helyett, hogy a mezőn ülne s végezné gyakorlatilag a szántást, beülne egy tanterembe. hogy ott neki magyarázzák azt, hogy a gazdának most kellene szántani így meg így, vagy cseléd conventiót készíteni.

A mult számban kimondott nézeteimet a tanoncok oktatására nézve most is fenntartom, s midőn előbb az ipari iskolákra nézve megjegyzéseimet megtettem, korántsem azt akartam azzal mondani, hogy én azoknak nagy mennyiségben való felállítását pártolnám. Elyben egyetérték az enquet tagjaival, de a kivitel módozatait, ismerve a viszonyokat nem helyeselhetem.

Hajtsa végre a kormány azon törvényt a melyet az iparos tanoncokra hozott. Ügyeltesen arra, hogy egy mester se fogadjon fel oly tanoncot, a ki a törvényt szabta iskoláknál el nem végezte. Ha nincs elég erélye ezt végrehajtani, akkor éppen úgy nem fog, vagy még kevésbé boldogulni a célba vett szakiskolák törvényének végrehajtásával, a mennyiben ez a mestertől több áldozatot kíván, a tanoncok pedig több alkalmat nyujt arra, hogy a műhelyt kerülje.

Nézetem, ismételve a már moadtattak oia irányul, hogy a tanonc végezzék felső népiskolát, de annak tanterve módosítsassák, faluhelyeken a népiskola 6 osztályának bevégezése is elég lenne a többit majd a tanonc társadalmi uton kipótolná. A hol alkalom nyílik a 4 algymnasiumi osztály bevégezése után lépjen az iparos térre, mint teszik is már sokan. Állítson az állam azután két, vagy három oly magasabb iparos tanintézetet, a melyben az ipar különböző ágaira tekintettel, tanmelyek legyenek berendezve. Ha a tanoc az inási évek lejárta után még három évig valamely műhelybe dolgozott, lépjen ezen felsőbb tanintézetbe, a kinek erre módja nem volna, az mint jeleztem két évig legalább menjen külföldre, vagy homi mesterek műhelyébe dolgozni, a többit azután pótolja társadalmi uton. Ezt pedig úgy érné el, ha az ipartestületek erkölcsileg kényszerítenék magukat hetenként legalább kétszer összegyűlni s szakavatott felolvasások után ismereteiket bővíteni.

Ezen tárgyra egyébiránt még vissza fogunk térni.

RZA.

* Az adók befizetése Magyarországon, — mint a „Frdbl.”-nak jelentik — oly kedvezően alakul, hogy május havában a bevétel 800.000 frttal meghaladta az előirányzatot és június havában is 100 000 frtnyi bevételi többlet várható. Az állampénztár kedvező helyzete folytán és mivel a pénzügyminiszter szükségleteit decembergig fedezve vannak, az aranyjárdék konzorcium, mely különben is már csak csekély készlet felett rendelkezik, felfüggesztette műveleit és azok az év vége előtt aligha fognak ismét megindittani.

* József főherceg, Gräff adlatus, báró Nyári kamarás, Pakor alezredes s még egy pár honvédtiszt kísérletében e hó 9-én érkezett Míros Vásárhelyre. Az indóháznál Bauer altábornagy, Ghycy és Henneberg honvéd főbarnokok, Mangesius ezredes, Janki őrnagy fogadták Ő Fenségét a katonaság részéről, míg a város nevében a polgármester üdvözölte a magas vendéget, ki három napot szándékozik tölteni a városban. Az isteni gondviselés áldja meg Ő Fensége lépteit!

Aleko basa és a porta közt még mindig folynak a magyarázgatások. A Kelet Rumélia kormányzója igyekszik magát tisztítani s szltn te-

kintélyen elkövetett sértés miatt. A porta főleg a zászlókérdést veszi komolyan. Aleko basa pedig azzal mentegetőzik, hogy a nemzetközi bizottság határozta volt a szótöbbséggel a török zászló kitűzésének elhagyását, hogy eként a bolgárok izgalmal lecsöndesüljön. Konstantinápolyban azonban tagadják a nemzetközi bizottság jogát, hogy ily fontos elvi kérdést egyszerű többséggel döntson el, miután a nagyhatalmak már előre megállapították, hogy ily kérdéseknél a szavazatok egyhangúsága szükséges. Anglia és Ausztria-Magyarország, melyeknek képviselői és szavazásnál kiibbségben maradtak, a porta felfogását támogatják. — A kelet-ruméliai kormány tagjait illetőleg Aleko basa „sajnálkozását” fejezte ki, hogy a porta megütöközt azon, hogy a kormány tagjai csupa bolgárok: Aleko basa bizonyítja, hogy a főbb államokra csak a bolgárok közt talált alkalmas egyéneket, de a vidéki államok betöltésénél figyelemmel lesz a többi nemzetiségekre is, sőt már ki is nevezett három mohamedán kerületi főnököt. A porta egyelőre kénytelen lesz beérni e magyarázatokkal s a helyzettel, melyet számára Oroszország teremtet.

A görög kérdés megoldásáról még mindig csak beszélnek, „eszméket cserésnek,” a nélkül, hogy komolyan hozzá fogná. A tervezett tárgyalások vezetéséről a török részről Eszad be nevezetett ki s párisi tudósítók szerint Waddington még mindig reméli, — hogy a tárgykövek bizalmas értekezlete sikerre vezet, sőt Janinát is megszerzi a görögöknek. De azon körülmény hogy az értekezlet nem lesz tulajdonképen hivatalos jellegű, hanem inkább csak jó tanácsot fog adni a vitázók feleleken, lényegesen csökkentti a részlyt a portára nézve: illetékes körökben mag vannak győződve, hogy Janina megmarad Törökországnak.

Oroszországban az ostromállapotot mindig újabb meg újabb kerületekre terjesztik ki, de annak kevés nyoma mutatkozik hogy a katona uralommal mást, mint pillanatnyi csendet elérni tudnának. Mily nagymérvű a félelem a felsőbb körökben, eléggé kitünik a „Poll. Corr.” egy félhivatalos közleményéből, mely szerint „az orosz sajtó a felfogott viszonyok közt kénytelen elhallgatni minden, az udvarra vonatkozó híreket, mert a rosszkaratu elemek tagadhatatlanul még mindig létezők, hazafias kötelesség titokban tartani előttük a cár uti terveit. Ez okból történt, hogy az orosz sajtó sem tudot a cár berlini utjának elmaradásáról, valamint arról sem, hogy a cár június 9-én Livádiából visszatér Zarszkoeje Szeloba.” — Ez valóban megható viszony az uralkodó és nép közt. Nem kevésbé jellemző, hogy az orosz nép mind tömegesebben kezd kivándorolni, s nemcsak egyes családok, hanem egész községek elköltöznek messze keletre, az Urat vadonába, hol kevésbé vannak kitve a kormány atyáskodó felügyeletének — Hogy azonban a kormány politikája általában nem fog változni, annak elég bizonyossága a cár legújabb rendelete, mely szerint a most fölvetett 300 millió rubelnyi kölcsönből 200 millió a hadsereg újabb felszerelésére fordítandó.

Egy újabb lépés a székely hazi ipar érdekeiben.

Hogy a székelység életrevalóságát, munkaságát és szorgalmát dicsérni és becsülni is tudták mindenhol, ez már régi érdemünk, de hogy most az ipar különböző ágaiban is fejlődésnek akar indulni, ez egy oly kizárólagos érdemünk, melyet ha mi magunk nem kezdtünk volna ébreszteni és áldozattal is eredményre juttatni, nem beszélhetne senki oly dicsőreleg a székelyfehérvári kiállításn bemutatott cikkeinkről, melyet hallanunk oly jól esik nekünk.

És itt is bebizonyult a társulási, az egyesületi eszmének életrevalósága mely egyedül képes az „összetett erők” alapján sokat, gyakran nagyot teremteni.

Ilyen társulat Háromszéken a „házi iparegylet” az egész székelysége nézve, mely csekély anyagi erejével, de a központi választmány buzgó intőzéivel élükön folyton munkálódik székelységünk jóllétének fejlesztésén.

Egy ilyen lépés jelenben is a központi választmánynak egész terjedelmében alább közölt leirat